

תורת אביגדור

הגאון ר' אביגדור מילר זצ"ל

שיחות מוסר והדרכה בפרשת השבוע
מיוסדות על שיעוריו, ספריו, וכתבי תלמידיו

פרשת בא (תשפ"א)

מהדורת מואדב לע"נ

פראג' בן תיירה מואדב הי"ד
נלב"ע י"א מנחם אב תשנ"ד

צאלח בן ג'מילה חמדני-עבאדי ז"ל
נלב"ע כ"א סיון תשס"ב

גאמאלו בת רבקה חמדני-עבאדי ז"ל
נלב"ע ביום ה'ר"כ"א תשרי תשע"ז

פרנס השבוע

להנצחות וביירוים: 076-599-4020

לזכות מרדכי וטובה ארמן

ולעילוי נשמת

אלעזר מנחם בן אברהם שמואל
אלטע דבורה בת אשר

חיים שלמה בן דוב בער
גיטל בת מנחם מנדל

ניתן להשיג את החוברת בחינם:

		ירושלים
054-842-7664	רמב"ש ג'2	ארזי הבירה..... 053-318-4381
052-710-9132	רמת אברהם	ביהכ"נ הר צבי..... 052-763-2150
	<u>ביתר עילית</u>	בית וגן..... 054-841-9231
058-324-5544	גבעה A	גאולה-זכרון משה..... 054-841-7272
052-760-2289	גבעה B	גבעת שאול..... 058-325-5458
	<u>ערים אחרות</u>	גני גאולה..... 058-321-9933
054-840-2444	אלעד	הר נוף.....
055-678-6824	בני ברק	ישיבת מיר..... 054-851-9014
054-851-9014	ברנפולד	נוה יעקב..... 052-766-5331
058-322-0251	גבעת זאב	סורוצקין..... שער הספר
02-534-2467	טלזסטון	סורוצקין 31
052-447-4126	מודיעין	סנהדריה..... 02-536-2280
08-974-3086	קרית ספר	סנהדריה המורחבת..... 054-859-3064
058-328-5464	עזרת תורה	
	ספרים ווינקעל	
	עלי הכהן 15	
	צומת בר אילן..... ספרי אור החיים	
	בר אילן 4	
	קרית משה..... 052-266-9937	
	רוממה-המ"ג..... 058-324-4112	
	רחביה..... 052-764-3488	
	רמות..... 02-586-0088	
	רמת אשכול..... 058-718-5065	
	רמת שלמה..... 050-412-7721	
	<u>בית שמש</u>	
	רמב"ש א'..... 058-324-0374	
	רמב"ש ג'1..... 052-767-4151	

לברורים והנצחות: 076-599-4020

או לקבלת החוברת במייל: ey@torasavigdor.org

צריכים את עזרתכם! נא לתרום בעין יפה!

תרומות חודשיות מומלצות: 10 ש"ח, 20 ש"ח, 50 ש"ח, 100 ש"ח

הנצחת מדור שו"ת - 100 ש"ח

הנצחת חצי פרשה - 500 ש"ח

פרנס השבוע (יותר מאלפיים חוברות!) - 1000 ש"ח

להוספת חוברות באזורכם, נא להוסיף בקשה ולציין אזור המבוקש

ניתן לתרום בעמדות נדרים פלוס

או בנדריים פון: 03-763-0585

קרן מס' 2985

OR AT TORASAVIGDOR.ORG/DONATE (SPECIFY "TOWARDS HEBREW EDITION")

חוברת מס' 77

הדפסה - "בית הדפוס" 1155-210-077

תורת אביגדור

פרשת בא

התבדלות מוחלטת מתרבות הגויים

הלילה הנורא

בואו נתאר לעצמנו שעכשיו הוא הלילה שלפני יציאת מצרים. מחר סוף סוף נצא ממצרים אחרי מאתיים ועשר שנים, ועכשיו אנו אוכלים את קרבן הפסח, מתנינו חגורים, מקלינו בידנו, מוכנים ומזומנים לצאת.

ופתאום, בחצות הלילה, אנו שומעים רעש מבחוץ: "צַעֲקָה גְדֹלָה בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם". ה"משחית" עובר במצרים, ומכה בכל בית, "אֵין בַּיִת אֲשֶׁר אֵין שָׁם מֵת". קולות שבר וזעקות אבל עולות מכל פינות הארץ.

היה זה מחזה נורא, אבל בני ישראל לא ראו ממנו כלום. הם ישבו כל משפחה בביתה, והקשיבו לקולות השבר שעלו מבחוץ, אבל לא העזו לצאת החוצה. חזקה עליהם מצוות ה' "וְאַתֶּם לֹא תֵצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בֹּקֶר. וְעֵבֶר ה' לְגִגַּף אֶת מִצְרָיִם" (שמות י"ב כב-כג).

לכאורה נראה שהמצווה להישאר בבתים היא אמצעי זהירות מפני המשחית שמכה במצרים. משום שמסוכן מאד בחוץ, על כן עליהם היה להשאר בפנים עד הבוקר, וכך לא יארע להם כל רע.

הלילה הנפלא

המכילתא מקשה קושיא: מדוע באמת צריך היה לאסור על ישראל לצאת מבתיים באותו לילה? הרי כמו שהמשחית הבדיל בין בתי בני ישראל לבתי המצרים, הוא יכול היה להבדיל בין בני ישראל למצרים בעצמם. אדרבה, וכי לא כדאי לתת לבני ישראל לחזות במו עיניהם בנקמת ה' במשעבדיהם? הרי אין ספק שזה היה מוסיף להם ביראת ואהבת ה', לראות אותו נוקם במצרים בשבילם באופן כזה!

הנה, יוסף היהודי הולך לראות מה קורה בביתו של פטמין, המצרי שהיה נוגש אותו באכזריות נוראה במשך עשרות שנים. והנה הוא רואה אותו מיילל וצועק, בנו בכורו מחמד

נפשו מת! "הנה, הקב"ה נוקם בו על כל מה שהוא עשה לי!" חושב יוסף, וליבו מתרחב באהבה לה' שדואג לו כ"כ!

זו הייתה יכולה להיות תוספת נאה לנסים של הלילה הזה, היינו מדברים על כך בליל הסדר. "ליל הנקמה במצרים!" כולם מטיילים ברחובות מצרים וצופים בשמחה בנקמת ה', כל אחד במצרי שהציק לו! ומבחינת סכנה מהמשחית - מה הבעיה? הוא נוגף רק מצרים! זו קושיית המכילתא.

אינו מבחין בין צדיק לרשע

בואו נשמע את תשובת המכילתא, שמופיעה גם בגמ' בב"ק (ס.), אבל כאן היא מפורטת יותר: "מגיד משניתנה רשות למשחית לחבל, שוב אינו מבחין בין צדיק לרשע". זה יסוד חשוב, והוא נכון לכל תקופות ההיסטוריה. כשהקב"ה שולח לעולם מגיפה או פורענות אחרת כדי להיפרע מן הרשעים, לא רק הרשעים סובלים מכך, אלא גם הצדיקים.

אולי אתם חושבים שזה נשמע לא הוגן, אבל האמת היא שההיגיון כאן ברור. תארו לכם כשהמשחית הנאצי, היטלר ימ"ש, עלה על יהדות אירופה. אנו יודעים שעם ישראל באותה התקופה היה מלא ברשעים, אפיקורסים וכופרים, שנלחמו כנגד התורה והקב"ה בגלוי. הם ממש הכריזו מלחמה נגד ה'.

אז אם היטלר ימ"ש היה בא ולקח רק את הרשעים למחנות הריכוז, ומשאיר את כל החרדים לדבר ה' בבתיהם. וכי היה עוד מקום לבחירה? אם בחורי הישיבות היו מסתובבים חופשי עם גמרותיהם בידיהם, והנאצים היו הורגים את הכופרים מימנם ומשמאלם, וכי היה למישהו איזשהו יצר הרע לא לחטוף גמרא ולהתחיל ללמוד? לא היה נשאר לנאצים את מי להרוג, כולם היו חוזרים בתשובה. הבחירה הייתה נעלמת, והיינו נהיים רובוטים - מופעלים מבחוץ מבלי יכולת להחליט בעצמנו.

כולם היו מתגיירים

כבר אמרתי כאן כמה פעמים, אם כל יהודי שהיה מדליק סיגריה בשבת רח"ל היה מת במקום, למרות שהוא היה מקבל את המגיע לו - הרי בגמ' כתוב (סנהדרין לז:): "אע"פ שבטלה סנהדרין דין ד' מיתות לא בטלה", הוא ודאי יקבל את המגיע לו יום אחד, אבל אם זה היה קורה בצורה כ"כ גלויה, כל העולם היה מתגייר בין רגע. לא היינו מקבלים שום שכר על יהדותנו, הרי האינסטינקט הראשון של כל אדם הוא הישרדות, לא מגיע לאף אחד שכר על מעשה כ"כ טבעי.

זהו הטעם לכלל "משניתנה רשות למשחית לחבל, שוב אינו מבחין בין צדיק לרשע", כדי שיישאר לנו כח הבחירה. לכן בני ישראל לא הורשו לצאת מפתח בתיהם באותו לילה נפלא ונורא, כדי שלא יינגפו ע"י המשחית הסובב במצרים, שניתנה לו רשות בלתי מוגבלת לחבל.

מנועולים עוצרים מלאכים?

אבל עכשיו עלינו לשאול שאלה הפוכה: אם כן, מה התועלת בהסתרות בבתים? וכי המשחית לא יכול להיכנס אל תוך הבית? הרי הוא נכנס לבתי המצרים בלי כל בעיה. המשחית לא נרתע מדלתות סגורות ומנועולים, והוא יכול היה להיכנס אל בתי היהודים! זו קושיא גדולה. ואם תשיבו שהקב"ה כבר הבטיח "ופסחתי" - שבתוך בתי היהודים לא יאונה להם כל רע, אשאל אתכם: אז למה שלא יצאו החוצה והקב"ה יעשה להם "ופסחתי" בחוץ? הרי לא קשה לו לפסוח על אנשים יותר מאשר לפסוח על בתים!

אז בואו נשמע את המשך דברי המכילתא, שמביא פסוק בישעיה (כ"ו כ'): "לך עמי בא בחדריך וסגר דלתך בידך כמיטת גגע עד יעבור יעבר זעם: כי הנה ה' יצא ממקומו לפקד עון ישב הארץ עלי". לא רק שישראל נצטוו לא לצאת מהבית, אלא גם נצטוו "בא בחדריך", להיכנס לחדר הפנימי, ול"סגור דלתך" - לנעול את הדלת במנועולים. ומי שלא היו לו מנועולים, ערם רהיטים על יד הדלת כדי לחסום אותו.

והנה, אנו יודעים שמן המצרים לא היה מה לחשוש באותו לילה, היה להם את ה"כאב ראש" שלהם; הם לא היו באים ומנסים להרע לישראל באותו לילה. היחיד שנשקפה ממנו סכנה היה המשחית, מלאך המוות; וכמו שאמרנו - הוא לא מתרגש מדלתות נעולות, וגם לא מערימות רהיטים. וא"כ צריך להבין מפני מה בני ישראל היו צריכים להסתתר בחדרים ולנעול את הדלתות?

ה"משחית" הגדול ביותר

אלא התשובה היא, ההסתגרות ונעילת הדלתות היו עניין סמלי, כדי להמחיש עניין עמוק יותר. נעילת הדלתות הייתה הכרזה: "אנחנו מבדלים את עצמנו מאומות העולם לגמרי. אנו מבודדים את עצמנו מהמצרים כי אין לנו שום עניין לצאת לרחוב ולהתערב בהם". זו הייתה ההצלה מהמשחית, לא המנועולים בעצמם. והקב"ה אומר להם, "מי שלא יבדל את עצמו לגמרי מהמצרים בלילה זה, אלא יצא החוצה ויתקרב אליהם, המשחית עלול לפגוע בו".

א"כ, כשאבות אבותינו סגרו את הדלתות והגיפו את התריסים, הם עשו זאת כדי שלא יבוא איזה מצרי וירצה להיכנס. אבל הם לא פחדו שהוא יציק להם, אלא שהוא יביא עמו את המשחית הגדול ביותר: השפעת הגויים.

ליל הסדר במצרים היה תחילתו ולידתו של עם ישראל, ומן ההכרח הוא להתחיל את ההיסטוריה שלנו מתוך קיום של "וְאֶבְדַּל אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים לְהִיְוֹת לִי" (ויקרא כ' כו). בלילה זה עם ישראל צריך היה להראות שהם מוכנים באמת להתבדל לחלוטין מן הגויים. אומרים "שלום" לגויים, לנצח!

כמובן, היהודים מקיימים את כל החובות האזרחיות בארצות הגויים שגלו לשם. משלמים מיסים ומתנהגים בנאמנות ובהכרת הטוב למלוכיות של חסד, כגון ארצות-הברית. אני חושב

שטוב לתלות דגל ארה"ב ביום העצמאות שלה, למרות שמי שלא עושה כך לא עבר עבירה. כאן בבית הכנסת תולים בחוץ דגל ביום זה. הרי אמריקה היא מדינה טובה מאד ליהודים; באנו לכאן מארצות שבהם נרדפנו על צווארנו, וכאן התייחסו אלינו כשווי זכויות. אנו חייבים להפגין נאמנות למי שהיטיב עמנו, הכל חוץ מדבר אחד: להיות מושפעים מהתרבות שלהם.

כל הסביבה, כל האוירה כאן מנסים להטביע אותנו. אנו מוצפים מכל צד באפיקורסות, תאוות, עבודה זרה ושטויות. אין לנו ברירה מלבד לקיים את עצתו של הקב"ה "וסגור דלתך בעדך".

חכמה בגויים - תאמין

אינני מתכוון שאסור לנצל את המצאותיהם וליהנות מחכמתם, חכמה היא חכמה גם אם היא באה מגויים. "חכמה בגויים - תאמין", אמרו חז"ל. גם כשיבוא המשיח, מסתבר שכולנו ניסע לירושלים על כנפי מטוס משוכלל, למרות שהגויים תכננו ועיצבו אותו. אבל כל חיבה או ידידות עימם, או הזדהות עם רעיונותיהם ואורח חייהם - שלילית בהחלט. על זה נאמר "וסגור דלתך בעדך".

לא שינו

כידוע, בני ישראל לא שינו את לשונם, שמם ומלבושם במצרים. זה דבר מדהים, הרי הם היו עבדים למצרים שלא דיברו לשון הקודש. הם היו מוכרחים לדעת מצרית היטב-היטב, אבל הם עדיין שמרו על לשונם. והשמות שלהם, התבוננו בהם וראו שכולם בלשון הקודש, שמות כ"כ יפים שמבטאים אהבה לה' וגאווה בעמם - הם היו גאים להיות עם נפרד.

ולא היה זה קל, כי המצרים היו אומה מתורבתת ועשירה מאד. הם בנו ערים גדולות והגיעו להישגים רבים בתחומי החכמה השונים. מצרים נודעה בשערים בקדמה שלה. ובכל זאת, משפחה של רועי צאן שאין להם לכאורה במה להתחרות עם המצרים, לא התפעלו מהם ולא כרעו ונכנעו להם. לא, הם נשארו נאמנים במשך מאתיים ועשר שנים! זהו דבר פלא עצום, מופת שאין לו אח ורע! משועבדים במשך מאתיים ועשר שנים בארץ גדולה ועשירה, ולא נפלו אל תוך האוירה והתרבות שלה!

טרקנו את הדלת

זו הייתה מטרת הציווי "ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו". העובדה שהם לא יצאו מביתם באותו לילה הוכיחה שהם "הָן עִם לְבָבָד יִשְׁכֵּן וּבְגוֹיִם לֹא יִתְחַשֵּׁב" (במדבר כג ט). מנהגייהם אינם מנהגינו, הנאותיהם אינן הנאותינו. אם להם יש "תרבות בידור", לנו אין. אם הם כותבים ספרי הבל ותועבה, אנחנו לא קוראים אותם. הם מתאספים וחוגגים את חגייהם ואירועיהם, לנו אין בזה כל חלק. אין לנו כל קשר עימם, אנחנו נפרדים מהם. אנו הולכים בעקבותיהם של אבותינו שהתבדלו מהגויים ע"פ ה' ב"ליל שימורים". וזה מה שמציל אותנו מפורענויות, בכל דור ודור.

סוד הישרותנו

בסוף פרשת קדושים כתוב: "וְאֲבָדְלָ אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים לְהִיּוֹת לִי" (ויקרא כ' כו), ומסבירים חז"ל בתורת כהנים: "אם אתם מובדלים מן האומות אתם שלי". וחז"ל אומרים במקום אחר שבכל מקום שכתוב "לי", הכוונה לעולם.

זהו הסוד מאחורי ההישרדות הפלאית של עם ישראל, שאין לה אח ורע באנושות. אם אנו מופרדים מן הגויים, אנו שייכים לקב"ה, ואין כח בעולם שיוכל להרע לנו. רק כשאנו טועים ומתקרבים לגויים, אז אנו בסכנה.

תהליך הזיקוק

עכשיו אנו יכולים להבין שיש כאן תהליך, תהליך שלא נפסק אף פעם. הרי כידוע שחז"ל אומרים שלא כולם יצאו ממצרים. מספרים גדולים מאד לא יצאו. נאמר כאן את המספר הקטן ביותר שמופיע: "וְחֻמְשִׁים עָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם" (שמות יג יח) - אחד מחמשה. חמישית בלבד מבני ישראל במצרים יצאו! ארבעה אנשים מתוך חמשה לא יצאו! נורא ואיום! כל כך הרבה מבני ישראל לא היו ראויים!.

אבל עוד נראה שגם אלה שהיו ראויים לצאת היו צריכים לעבור זיקוק אחר זיקוק. כמו אדם שרוצה זהב טהור מאד, אז הוא מתיך את הזהב באש, ומסיר מלמעלה את הסיגים. ואח"כ את מה שנשאר הוא מתיך שוב, ומסיר את מעט הפסולת שנשארה, וכך שוב ושוב עד שנשאר לו רק זהב טהור, זך ונקי. וכך עושה הקב"ה עמנו, הוא כל העת מזקק אותנו עוד ועוד, מסיר מאיתנו את הפסולת, כדי שנהיה נקיים לגמרי.

ויבא עמלק

כשיצאו ישראל ממצרים כל העולם פחד מהם. "שָׁמְעוּ עַמִּים יְרֻגְזוּן חֵיל אֶחָז יִשְׁבִּי פִלְשֵׁת. אֶזְנֵהְלוּ אֱלֹפִי אָדוֹם אֵילִי מוֹאָב יֶאֱחָזְמוּ רָעַד נִמְגּוּ כָל יִשְׁבֵי כְנָעַן" (שמות ט"ו יד-טו). היה רק עם חצוף אחד שלא פחד: עמלק. "וַיָּבֹא עַמְלֵק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל בְּרִפְדִים" (שמות יז ח).

אבל למה בכלל אכפת לנו שעמלק בא? הרי הקב"ה הגן עליהם אפילו מצבא מצרים, שהיה החזק בעולם: "שש מאות רכב בחור ושלישים על כולו", אז מה כ"כ מפחיד בעמלק? והאמת היא שלא רק שהוא בא, אלא הוא אף נחל הצלחה מסוימת בהתחלה: "וַיִּזְנֹב בְּךָ כָּל הַחַיִּשִׁים אַחֲרֶיךָ" (דברים כה יח).

מה הכוונה "נחשלים"? כלל ישראל עזב את מצרים בלב שמח ורגליים קלות, ולא הביטו לאחור. הם שמחו בענני הכבוד שהובילו אותם והביטו רק קדימה, אל הר סיני.

המביטים אחור

אבל היו מעטים שלא הרגישו כך. היו מעטים שכן הביטו אחורה. הם אמנם רצו לצאת, ורצו להתקרב אל ה' ולקבל את התורה, אבל בליבם עדיין הייתה איזו חיבה או הערצה למצרים.

מידי פעם הם הביטו לכיוון מצרים לבדוק אם עדיין אפשר לראות את הארץ הזו, את מגדליה ועריה... אלה היו ה"נחשלים אחריו", שנפלטו מן העננים.

היו במצרים הרבה דברים מעניינים ומהנים. היו הרבה שחשבו, "אני יהודי טוב, אבל מה הבעיה קצת ליהנות מן הדברים הטובים שלהם"? לא די רק לצאת ממצרים, אלא צריך להבין שהיא אינה ראויה אפילו לקורטוב של הערצה או תשומת לב.

זה ניסיון קשה. אם גרים בעיר מודרנית ועשירה עם גנים ועצים ובתים יפים, האנשים לבושים יפה, אולי אפילו מתנהגים בצורה "תרבותית". קשה שלא להתפעל מהם!

גם בין אנשים שניצלו מגרמניה הנאצית רווחה תופעה כזו. אני עצמי ראיתי בבית חמי בליטא זוג יהודים שהצליחו לברוח מגרמניה של היטלר ימ"ש, הם עברו את הגבול לליטא וכך ניצלו ממוות. וביום אידם של הגויים בסוף השנה האזרחית, ראיתי אותם יושבים ומאזינים לרדיו ששידר את שירי החגא מגרמניה, ודמעות של געגוע זלגו במורד לחיים. הם היו רגילים ליהנות מהשירים והחגא של הגויים בביתם בברלין ה"יפה", ולמרות שעכשיו ברלין רצתה רק להרוג אותם הם הביטו אחורה בערגה וגעגוע.

כזמן יציאת מצרים, הקב"ה ראה את הנחשלים האלו, ראה שהם הלכו קצת יותר לאט מכולם; כי בסתר ליבם הם אהבו מעט את מצרים. ולכן הוא שלח את עמלק שיתפטר מהם. "ויזנב בך", הוא חתך את ה"זנבות" של ישראל. אנחנו לא צריכים זנבות, כך פסק הקב"ה.

הלאה להר סיני

היה זה ניסיון, אם הם הבינו את המסר של "ואתם לא תצאו"? האם העיניים והלב צופיות אך ורק קדימה, אל הר סיני? כל זה היה חלק מההכנה למתן תורה.

והתהליך הזה עדיין נמשך. הקב"ה מזכך אותנו זיכוך אחר זיכוך, צירוף אחר צירוף. עד היום ישנם יהודים שנאבדים, אלה שמתפשרים ורוצים לחיות כמו הגויים - הקב"ה אינו מרוצה מהם. אפילו אם גרים בשכונה הטובה ביותר, אם הדלת פתוחה, אם שומעים את שידורי הגויים בבית, אם הספרים או העיתונים שלהם נכנסים לבית - לא משנה כמה ארוכות הפיאות, העיקר הוא השכל שמתחת לפיאות; ואם הוא פתוח להשפעות הגויים - הוא נהרס.

בכל דור ודור

ועלינו לדעת שהקב"ה מסייע לנו בתהליך הצירוף הזה, ע"י הכלל הגדול של "עשו שונא ליעקב". אפילו לפני שהעם היהודי היה קיים, עוד בימי יעקב ועשו עצמם, הייתה נטיה לעשו לעשות ככל יכולתו נגד קיומו של יעקב. "בכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו".

דוגמא טובה לכך אפשר לראות במה שקורה גם בימינו, שכל העולם תופס עמדה נגד היהודים בארץ ישראל. אינני פטריוט גדול של "מדינת ישראל", רחוק מכך. אבל ברור כשמש שכל הגויים שפועלים נגד זכות היהודים בארץ ישראל כוונתם אחת - שהעם היהודי יפסיק

להתקיים. הם לא מעזים לדבר במילים בוטות כ"כ, כי זה לא נשמע טוב. אז הם מדברים על "זכויות הפלסטינים" וכו', אבל מה שהם באמת רוצים זה כיליון העם היהודי, ח"ו.

אני לא בא לעשות כאן פרשנות פוליטית, אבל אין כל ספק שאם ייתנו עכשיו לפלסטינים את השטחים שהם דורשים, הדרישות שלהם לא יסתיימו בזה. הם ידרשו אח"כ עוד ועוד, את ירושלים כולה ואת הארץ כולה. אנטי-ישראליות היא רק מסווה לאנטישמיות, זה חלק מ"עומדים עלינו לכלותנו".

להבין את תופעת האנטישמיות

האנטישמיות היא תופעה ששווה להתבונן בה. יש הרבה ארגונים שמנסים להילחם באנטישמיות, ומשקיעים מיליארדים בהסברה ומאבק. אבל האמת היא שאלף ארגונים כאלו לא יועילו מאומה, זו נטייה שהקב"ה נטע בלב הגויים לטובתנו. לא כל אחד ואחד מהגויים שונא אותנו, אבל באופן כללי יש לגויים נטייה ברורה לשנוא אותנו, כי כך ה' רצה שיהיה.

הנה יהודי שמתהלך ברחוב בברוקלין, הוא ברוח טובה ובשמחה. "הולך לו" טוב. הוא מרוויח משכורת מכובדת, הוא מוגן מרדיפות וזכויותיו האזרחיות מובטחות ע"י החוקה של ארה"ב. הוא שמח מאד שהוא גר באמריקה, מדינה שמטיבה עימו כ"כ. הוא אפילו גאה בהיותו אמריקני כמו כל האמריקנים.

ואז פתאום גוי בטלן שיושב בפנינת הרחוב צועק לו, "היי, יהודי אחד!" אולי הוא זורק לעברו קליפת בננה או בקבוק בירה. זה קרה לי פעמים רבות, גם דברים גרועים יותר. זה לא מקרה, ועליו להתבונן: מה קרה כאן?

האב הדואג

הוא צריך לדעת שמה שקורה כאן הוא דבר יסודי מאד: היחס של ישראל לעשיו צריך להיות "ויט ישראל מעליו". כשמתקרבים אל הגויים ואל רעיונותיהם יותר מידי הקב"ה מוצא לנכון לבנות חומה בינינו, והחומה הזו היא האנטישמיות.

זו התכלית של "בכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו!" אם מתחילים לחשוב "הרי הוא נראה אדם טוב, מדוע אני צריך להתרחק ממנו?" אז הקב"ה אומר, אתן לו להראות לך מי הוא באמת. אין דבר כזה גוי טוב או גוי רע, הכל תלוי בנו. נתרחק מהם כולם יהיו טובים, אבל אם נטעה ונתקרב אליהם, הקב"ה שומר עלינו והוא יזכיר לנו את לקח שלימד את אבותינו בליל הסדר. משהו יקרה, לכל הפחות איזה אגרוף מגוי כלשהו, או שמשה מנופצת. הם לא עושים כלום, הכל בא ממנו ית'.

אם ננסה להתערב עמהם הטובים שבהם יהפכו לרוצחים. התגובה שלנו לאנטישמיות לא צריכה להיות תרומה למכון שמעון ויזנטל, אלא התבוננות: מה זאת עשה ה'? מה יכולה להיות הסיבה? והתשובה היא שהוא רוצה שנתרחק מהם. כמובן, אם רק סוגרים את הדלת ומשאירים

את הרדיו שלהם פתוח, ובטח אם צופים בהם בכל מיני מכשירים - הם עדיין איתך, למרות הדלת הסגורה.

בא בחדריך

ברור שלפעמים צריך לצאת ולהתעסק עם הגויים, או עם אלה שמתנהגים כמו גויים. אבל הראש צריך להיות במחשבות של "לך עמי בא בחדריך", ולא די בכך אלא גם "סגור דלתך בעדך", כדי להראות שאנו רוצים להישאר בפנים. המחשבה והשכל צריכים להיות תמיד מוגנים ושמורים בחדרי החדרים של הבית היהודי הקדוש, גם אם הגוף חייב לפעמים להיות בחוץ.

ונישאר בפנים עד שיבוא הבוקר הגדול, ויזרח אורה של הגאולה השלמה. בבוא העת ומשיח יבוא, אנחנו נעזוב את אמריקה. אמריקה הייתה טובה לנו, היא קיבלה אותנו בזמן שנרדפנו על צווארנו במקומות אחרים. יש לנו הכרת הטוב גדולה כלפיה. אבל עכשיו שהגיע המשיח וכולנו עולים אל המטוסים הגדולים שיטיסו אותנו כעל כנפי נשרים לארץ ישראל, מה המחשבה הראשונה שצריכה לעבור בראשנו? לא להביט לאחור!

אולי נרצה לראות בפעם האחרונה את גורדי השחקים היפים של ניו יורק? לא! לא להתעניין בזה, העיניים - רק קדימה!

מבט פנימה

ועד אותו יום גדול, ההצלה שלנו היא "בוא בחדריך". לא ללכת למקומות של גויים, לא להתעניין בהם. ככל שנתעניין בהם פחות, כן ייטב לנו. ויש כ"כ הרבה אצלנו בפנים, שלא צריך כלל לפזול החוצה!

כמה אפשר להתבונן בגדלותם וטובתם של ישראל, מה חסר לנו?? יש לנו חכמה עמוקה עד אין קץ, ואפילו סיפורים פשוטים של יהודים מלאים בגדלות וטוב.

חייבים להעריך ולהוקיר את הבתים שלנו, חייבים להעריך את כלל ישראל לדורותיו. סגירת הדלת החוצה פירושה לפנות פנימה אל עולמות התוכן היהודיים. יהודי צריך שיהיה לו בלב את החומש, את הנביאים והכתובים, את המשניות, את הגמרא. יהודי צריך לחשוב כמו הנביאים, התנאים והאמוראים.

אם כן, כמה שיותר - "הבדלו", ואז יקויים בנו "ואבדיל אתכם להיות לי". "בכל מקום שנאמר לי, אינו זז לא בעולם הזה ולא בעולם הבא". ויהודי שנאמן בכל ליבו לעמו ואלוקיו, יזכה לקיום ההבטחה "וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם תִּיִם כְּלֶכֶם הַיּוֹם" (דברים ד ד).

שבת שלום ומבורך!

פרושים וביאורים על סדר התפילה

מתוך ספר תפלת אביגדור - פירוש התפילה מאת רבינו זצ"ל

הללויה כי טוב זמרה אלקינו - מתחיל בהקדמה כללית, שעיקר הטוב לאדם, ועיקר חיוב השתדלותו, הוא דעת ה' דהיינו ידיעת דרכיו ומדותיו, גדולתו, יכלתו וחסדו. ולא רק ידיעה גרידא, אלא זמרה דהיינו הכרת דעת ה' מתוך אהבה ושמחה המתבטאות בזמרה. ואמר אלקינו ולא אמר אלקים, כי עיקר ידיעת ה' (אף על פי שיש להכירו גם מתוך הבריאה) נקנית מהתבוננות בהליכותיו עם עמו ישראל, החל מהראותו אל אברהם אבינו ושאר אבות האומה, וכן מן ההתבוננות ביציאת מצרים, מתן תורה, המן, הבאר, וענני הכבוד, התגלותו בתורתו, וכן בדבריו אל הנביאים ובהנהגתו אח עם ישראל עד היום הזה. לכן אמר אלקינו, כי בזיקתו אלינו נדע אותו יתברך ונאהב אותו ית' במדה גדולה יותר ממה שנדעוהו ונאהבוהו מתוך מעשיו והנהגתו בבריאה.

כי נעים - כאשר מתבונן בחסדי ה' כדי להודות לו עליהם, הרי מתחדדת הרגשתו באותם החסדים ונהנה מהם כפלי כפלים ממי שמשתמש בעולם הזה בלי התבונן במעלת החסדים ההם, וכמו שכתב בספר הכוזרי (ג, יג) שפעולת ברכת הנהנין היא הגדלת ההנאה. והחי בהתבוננות הזאת הריהו נהנה מכל דבר, ושמח בנשימת האויר (כמו שאמרו במדרש רבה (בראשית רנה יד, ט) על כל נשימה ונשימה תהלל קה) ובשתיית מים ובהשתמש באבריו, ועליו אמרו (אבות ד, א) איזהו עשיר השמח בחלקו.

נאוה תהלה - ועכשיו מפרש פרט שני מהכלל כי טוב זמרה אלקינו, והוא, כי אין תהלה נאה ואמיתית בעולם כי אם לה' יתברך, כי כאשר נהלל אב ואם על אהבתם, יש לדעת שמקור אהבתם לבניהם הוא ממה שנטע הבורא יתברך בלבם, ואם כן אין אב אלא הוא יתברך (עיין בקדושת מוסף הוא אבינו).

ואם נהלל רבותינו שהטיבו עמנו בתורתם, הרי התורה שלו יתברך, ואף חכמתם שלו כמו שנאמר (דניאל ב, כא) יהב חכמתא לחכימין. ועל זה הדרך אין תהלה אמיתית בעולם כי אם לו יתברך לבד ורק לו נאוה תהלה.

והנה שני עיקרים יש לחקור בכל ענין המבוקש, ואם שני העיקרים מתקיימים אזי מתאוה האדם יותר לעסוק באותו הענין, והם: (א) אם הענין טוב וישר ואמיתי (בעצמו. ב) אם הענין ההוא ערב ומועיל. ולכן הגיד שבעסק הזמרה לאלוקינו ישנם שניהם, כי נעים (דהיינו ערב ומועיל) וכי נאוה דהיינו אמיתי.

שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך

מתוך תשובות שהשיב הרב זצ"ל לשואלים

שאלה:

האם שווה לי להשקיע מזמני, שהייתי מקדיש ללימוד, כדי ללמד תורה לאחרים?

תשובה:

השאלה היא, משלמותך האישית אתה מוכן להקריב למען שלמות הכלל? זכות הרבים הוא הדבר הגדול ביותר שאפשר לעשות.

ב"חובות הלבבות" כתוב שכל מיני השלמות שאדם יכול להשיג לעצמו, הם כאין וכאפס לעומת השלמות המגיעה מקירוב ההמון לתורה ומצוות, כי כל הזכויות של המצוות והלימוד שלהם נזקפים לזכותו. א"כ זיכוי הרבים הוא "עסק" משתלם מאד.

כמובן, שאפשר ללכת בדרך אחרת: להיכנס לישיבה ולדאוג לשמות ולגדלות שלנו עצמנו כל החיים, ואין זו דרך של שטות. לא לכולם ישנה הזדמנות לזכות את הרבים. אבל מי שנקרית לידו הזדמנות כזו, והוא מתאים לכך, זו זכות עצומה.

אם הוא מתאים! פעמים רבות אנשים עוברים מהישיבה או הכולל לזיכוי הרבים מוקדם מידי, והם כמו פרי לא בשל, אין להם עדיין מה לתת. והם מקלקלים לעצמם ולאחרים. אז לפני שאדם הולך ללמד הוא צריך להישאר בישיבה במשך מספר שנים, עד שהוא עצמו מלא וגדוש בתורה ויראת שמיים, כמו פרי בשל ועסיסי... ואז יצא ויעשה מה שיוכל לתועלת הרבים.

מדור זה נתרם לזכות:

שלמה בן חנה לזרע של קיימא

להנצחות 076-599-4020